

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

6/2017

гр.София, 15.01.2019 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска и Търговска колегии, в съдебно заседание на 29 ноември 2018 година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ на Търговска колегия:
ДАРИЯ ПРОДАНОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ:

БОЙКА СТОИЛОВА
ВАНЯ АЛЕКСИЕВА
ТОТКА КАЛЧЕВА
ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА
БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА
МАРИЯ ИВАНОВА

ЧЛЕНОВЕ:

1. СТОИЛ СОТИРОВ	15. ЕМИЛ ТОМОВ
2. ТАТЯНА ВЪРБАНОВА	16. БОНКА ДЕЧЕВА
3. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	17. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА
4. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ	18. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
5. ВЕСКА РАЙЧЕВА	19. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
6. ПЛАМЕН СТОЕВ	20. ВАСИЛКА ИЛИЕВА
7. ЗЛАТКА РУСЕВА	21. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА
8. ДИЯНА ЦЕНЕВА	22. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА
9. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА	23. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
10. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА	24. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
11. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА	25. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
12. МАРИО ПЪРВАНОВ	26. БОРИС ИЛИЕВ
13. ЕМИЛ МАРКОВ	27. БОНКА ЙОНКОВА
14. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА	28. БОЯН ЦОНЕВ

29. БОЯН БАЛЕВСКИ	42. АННА БАЕВА
30. ИРИНА ПЕТРОВА	43. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА
31. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА	44. НИКОЛАЙ МАРКОВ
32. РОСИЦА БОЖИЛОВА	45. ЕВГЕНИЙ СТАЙКОВ
33. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ	46. СВЕТЛА ЧОРБАДЖИЕВА
34. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ	47. ЕРИК ВАСИЛЕВ
35. КОСТАДИНКА НЕДКОВА	48. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА
36. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА	49. КРИСТИЯНА ГЕНКОВСКА
37. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ	50. ВАНЯ АТАНАСОВА
38. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА	51. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ
39. ГЕРГАНА НИКОВА	52. МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА
40. ПЕТЯ ХОРОЗОВА	53. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА
41. МАЙЯ РУСЕВА	54. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ

при участието на секретаря Красимира Атанасова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 6 по описа за 2017 г.
на Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии
докладвано от съдия ГЕРГАНА НИКОВА и съдия ВЕРОНИКА
НИКОЛОВА

Тълкувателно дело № 6/2017 г. по описа на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на ВКС е образувано с разпореждане от 13.10.2017 г. на Председателя на Върховния касационен съд на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ за приемане на тълкувателно решение по процесуалноправния въпрос:

„Намират ли приложение ограниченията относно обхвата на дейността на въззивния съд, предвидени в чл. 269, изр. второ ГПК, в производството по обжалване на определения и разпореждания на първоинстанционния съд?“

За да се произнесе, Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на ВКС съобрази следното:

Тълкувателното дело е образувано с оглед констатирана в искането по чл. 125 ЗСВ във връзка с чл. 124, ал. 1 ЗСВ противоречива практика на окръжните съдилища. Поставеният въпрос е разрешен противоречиво и в практиката на ВКС.

Според едното становище правната уредба на производството по разглеждане на частните жалби, съдържаща се в чл. 278 ГПК, е идентична с уредбата по отменения Граждански процесуален кодекс. При разглеждане на частните жалби въззивният съд действа като съд по същество – той решава сам поставения пред него въпрос, като е длъжен да се произнесе по всички факти, обуславящи издаването на обжалвания акт, по които е следвало да се произнесе и първоинстанционният съд, без

да е ограничен от посоченото в частната жалба, тъй като законът не предвижда основания за обжалване.

Според второто становище, поради субсидиарното приложение на правилата за въззивното производство към производството по обжалване на определения (чл. 278, ал. 4 ГПК), въззивната инстанция следва да разгледа само заявените с частната жалба оплаквания. Тя се произнася по валидността на обжалвания съдебен акт и допустимостта му в обжалваната част служебно, а по правилността - съгласно чл. 269, изр. второ ГПК, в рамките на наведените в жалбата оплаквания. При липса на посочени в частната жалба пороци на обжалваното определение, то следва да бъде потвърдено.

ОСГТК на ВКС счита за правилно първото становище.

Производството по обжалване на постановените в гражданския процес определения и разпореждания е уредено като самостоятелно, отделно от производствата по възивно и касационно обжалване на съдебните решения. Този подход е обусловен от различията в подлежащите на проверка съдебни актове. С решението съдът се произнася по спорното материално право, а съгласно чл. 252 ГПК определения и разпореждания се постановяват, когато съдът се произнася по въпроси, с които не се решава спорът по същество, а се извършва преценка за приложението на процесуални норми, които по правило са императивни.

Логично следствие от това основно разграничение се явяват различните правомощия на въззивната инстанция в производството по обжалване на решенията и в производството по обжалване на определенията, визирани от чл. 274, ал. 1 ГПК.

С решението съдът установява действителното съдържание на материалното правоотношение между страните, което по правило те могат да определят, притежавайки разпоредителна власт по отношение на него, с възможност за упражняването на която разполагат включително в рамките на процеса (например – като сключат съдебна спогодба). Поради това обхватът на проверката на решението на първоинстанционния съд относно спорното правоотношение е предоставен на преценката на страните, нормативен израз на което е разпоредбата на чл. 269, изр. второ ГПК. Изключение в тази насока, съгласно т. 1 от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г. по тълк. дело № 1/2013 г. на ОСГТК, са само задълженията на съда да следи за точното приложение на императивните материалноправни норми и в хипотезата, когато осъществяването на въззивните функции при защитата на правата на някои частноправни субекти е дължимо и в защита на публичен интерес.

Съдържанието на процесуалното правоотношение е регламентирано от императивни правни норми, за приложението на които съдът следи служебно в изпълнение на задължението си по чл. 5 ГПК и чл. 7, ал. 1 ГПК. Страните не могат да влияят на съдържанието на процесуалните права и задължения. Поради това те нямат и възможност чрез

съдържанието на подадените от тях жалби да ограничават осъществяваната от функционално компетентната инстанция проверка при разрешаване на процесуален спор. Нормативен израз на това разбиране са изискванията за редовност на частната жалба, установени с чл. 275, ал. 2 ГПК по метода на препращането към чл. 260, чл. 261 и чл. 262 ГПК. Законът предвижда частната жалба да съдържа указание в какво се състои порочността на обжалваното определение (като е използвано родовото понятие за порочен /незаконен/ съдебен акт). Същевременно, отсъствието на такова указание не е основание частната жалба да бъде оставена без движение и да бъде върната. Същата е редовна и по нея съдът дължи произнасяне при условията на чл. 278, ал. 2 ГПК, като сам решава въпроса по жалбата и може да събира доказателства, ако прецени това за необходимо. Тази разпоредба въвежда съществено отклонение от една от характеристиките на ограничения въззив, а именно това, че въззивният съд решава спора само въз основа на доказателствата, събрани от първата инстанция. Възможността делото да бъде попълвано с нови факти и доказателства пред въззивната инстанция без ограничения е основен белег на пълното (същинско) въззивно обжалване, позволяващо да бъдат коригирани не само грешките, допуснати от първоинстанционния съд, но и тези, допуснати от страните. По този начин в уредбата на обжалването на определения и разпореждания законодателят е дал превес на принципа за установяване на обективната истина (чл. 10 ГПК) пред изискването за процесуална дисциплина и свързаното с него концентрационно начало. Последователното провеждане на този принцип изисква приложение и на останалите правомощия на съда при пълно въззив, а именно възможността да бъде проверена правилността на обжалвания акт и на невъведени в частната жалба оплаквания.

Налага се изводът, че разпоредбата на чл. 278, ал. 2 ГПК представлява особено правило по смисъла на чл. 278, ал. 4 ГПК, което изключва субсидиарното приложение на чл. 269, изр. второ ГПК в производството по частна жалба.

Изводът, че обжалването с частна жалба по естеството си е пълно въззивно, се основава и на историческия преглед на уредбата по действащия Граждански процесуален кодекс (в сила от 01.03.2008 г.) в сравнение с тази по отменения Граждански процесуален кодекс от 1952 г. Считано от 1952 г. насетне моделът на обжалването на решенията е претърпял изменения – от контролно-отменително (по отменения ГПК в периода от 1952 г. до изменението, обнародвано в ДВ, бр. 124 от 23.12.1997 г., в сила от 01.04.1998 г.) през пълно въззивно обжалване (по ГПК /отм./ след 01.04.1998 г.) до ограничено въззивно обжалване понастоящем. Независимо от това, по силата на чл. 217, ал. 2 ГПК (отм.) и чл. 218к ГПК (отм.), а сега - чл. 278, ал. 2 ГПК и чл. 274, ал. 2 ГПК, инстанцията, осъществяваща контрол за законосъобразността на актовете, подлежащи на обжалване с частна жалба, винаги е разполагала с правомощието самостоятелно да установява фактите, относими към приложимата процесуалноправна норма, да вземе собствено становище

по предмета на производството и да се произнесе по неговото същество, без да е обвързана от изложените в частната жалба оплаквания. В този смисъл и подадената бланкетна частна жалба не само е редовна, но чрез нея страната може ефективно да защити правото си, а ако в частната жалба са изложени конкретни оплаквания срещу обжалваното определение, те имат значение единствено да ориентират съда за становището на страната. И в двата случая съдът служебно проверява всички правно релевантни факти, сам преценява доказателствата, събрани от първата инстанция, тези представени с частната жалба и отговора, както и събраните от него, въз основа на което разрешава въпросите, включени в предмета на производството. По този начин съдът изпълнява своето задължение да осигури прилагането на процесуалния закон, която дейност не е обусловена от волята на страните, обективизирана посредством оплакванията за незаконосъобразност.

По изложените съображения общото събрание на гражданската и търговската колегии на Върховния касационен съд

Р Е Ш И :

Ограниченията относно обхвата на дейността на въззивния съд, предвидени в чл. 269, изр. второ ГПК, не се прилагат в производството по частна жалба.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГТК,
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
ПРЕДСЕДАТЕЛ на Търговска колегия:
ДАРИЯ ПРОДАНОВА .....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ:
БОЙКА СТОИЛОВА.....
ВАНЯ АЛЕКСИЕВА.....
ТОТКА КАЛЧЕВА.....
ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА.....
БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА.....
МАРИЯ ИВАНОВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. СТОИЛ СОТИРОВ.....	28. БОЯН ЦОНЕВ.....
2. ТАТЯНА ВЪРБАНОВА.....	29. БОЯН БАЛЕВСКИ.....
3. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....	30. ИРИНА ПЕТРОВА.....
4. БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ.....	31. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....
5. ВЕСКА РАЙЧЕВА.....	32. РОСИЦА БОЖИЛОВА.....
6. ПЛАМЕН СТОЕВ.....	33. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ.....
7. ЗЛАТКА РУСЕВА.....	34. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ.....
8. ДИЯНА ЦЕНЕВА.....	35. КОСТАДИНКА НЕДКОВА.....
9. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....	36. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА.....
10. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....	37. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ.....
11. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....	38. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА.....
12. МАРИО ПЪРВАНОВ.....	39. ГЕРГАНА НИКОВА.....
13. ЕМИЛ МАРКОВ.....	40. ПЕТЯ ХОРОЗОВА.....
14. КАМЕЛИЯ ЕФРЕМОВА.....	41. МАЙЯ РУСЕВА.....
15. ЕМИЛ ТОМОВ.....	42. АННА БАЕВА.....
16. БОНКА ДЕЧЕВА.....	43. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА.....
17. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА.....	44. НИКОЛАЙ МАРКОВ.....
18. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....	45. ЕВГЕНИЙ СТАЙКОВ.....
19. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....	46. СВЕТЛА ЧОРБАДЖИЕВА.....
20. ВАСИЛКА ИЛИЕВА.....	47. ЕРИК ВАСИЛЕВ.....
21. ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА.....	48. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА.....
22. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....	49. КРИСТИЯНА ГЕНКОВСКА.....
23. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....	50. ВАНЯ АТАНАСОВА.....
24. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ.....	51. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ.....
25. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....	52. МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА.....
26. БОРИС ИЛИЕВ.....	53. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА.....
27. БОНКА ЙОНКОВА.....	54. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ.....